

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.469 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3637

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Seimo valdybos 2024 m. balandžio 30 d. sprendimo Nr. SV-S-1385 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 14 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.469 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-3637 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad paramos sutartys, nepriklausomai nuo paramai teikiamos sumos, neturėtų būti sudaromos notarine tvarka. Privalomos notarinės formos nustatymas siejamas su poreikiu užtikrinti preventyvų teisėtumą (t. y. siekiu užtikrinti, kad sudaromas sandoris nuo sandorio sudarymo momento yra teisėtas ir galiojantis), o tai lemia įvairūs tikslai, pavyzdžiui, siekis geriau apsaugoti asmenų interesus ir teises (akcininkų, sutuoktinių ir kt.), sandorių objektus dėl jų ypatingumo ir (ar) vertės, užtikrinti civilinių teisinių procesų atitiktį nustatytiems teisės aktų reikalavimams (užtikrinti, kad yra gauti visi būtini juridinio asmens dalyvių sutikimai ar sprendimai teikti paramą, o paramos gavėjai turi paramos gavėjo statusą ir pan.). Notarai taip pat vykdo pinigų plovimo ir terorizmo prevencijos bei nacionalinių ir (ar) tarptautinių sankcijų užtikrinimo funkciją.

Galimybė atsisakyti privalomo notarinio patvirtinimo gali atsirasti tais atvejais, kai nereikalinga notarinė priežiūra ir (ar) nešališka notaro konsultacija, nėra saugotinių vertybių, o sandorio teisėtumo užtikrinimas gali būti pasiekiamas kitomis, mažiau ribojančiomis, priemonėmis.

Atliekamuose ikiteisminiuose tyrimuose teisėsaugos institucijos susiduria su neteisėtu paramos panaudojimu, kai paramos teikėjai ir paramos gavėjai yra tarpusavyje susiję verslo ir (ar) kitais ryšiais. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2020 m. atliktame Lietuvos Respublikos nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinime, kuris, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymu, atliekamas ne rečiau kaip kas 4 metus, siekiant nustatyti Lietuvos Respublikoje esamą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką bei jos lygį ir užtikrinti, kad būtų parinktos šios rizikos mažinimo priemonės, konstatuota, kad nusikaltėliams labdaros organizacijos atrodo patrauklios pinigams plauti.

Atsižvelgiant į tai, notarinė sandorių forma yra reikšminga priemonė kovai su nusikaltimais ir baudžiamaisiais nusizengimais finansų sistemai (nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimu ir kt.) ar nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams (neteisėtu praturtėjimu, nusikalstamu būdu gauto turto įgijimu arba realizavimu ir kt.) bei fiktyviais sandoriais, todėl privalomos notarinės formos neturi būti atsisakoma visoms paramos sutartims, nepriklausomai nuo paramos sumos.

2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.469 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta suma, nuo kurios nustatyta notarinė priežiūra, galioja nuo 2001 m. liepos 1 d. ir nebuvo peržiūrėta (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.73, 2.109, 3.9, 3.244, 6.228⁹, 6.299, 6.469, 6.831, 6.843 ir 6.871 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XII-1240 CK 6.469 straipsnio

2 dalyje nustatyta 50 tūkstančių litų suma buvo perskaičiuota ir nurodyta eurai). Įvertinant nuo 2001 metų pasikeitusią šalies ekonominę situaciją ir visuomenės finansinį pajėgumą bei atsižvelgiant į šiuo metu susiklosčiusią geopolitinę situaciją ir paramos poreikį ne tik šalies viduje, bet ir Ukrainai bei jos nevyriausybinėms organizacijoms, privalomos notarinės sandorių priežiūros kontekste 14 500 eurų suma vertintina kaip per maža. Atsižvelgiant į tai, siūlytina ne panaikinti notarinės formos reikalavimą visoms paramos sutartims, o didinti sumą, nuo kurios būtinas notarinis patvirtinimas sudarant paramos sutartis, iki 100 000 eurų. 100 000 eurų suma siūloma įvertinus vidutinio darbo užmokesčio šalies ūkyje dydžio pasikeitimą nuo 2001 metų.

3. Kaip yra išaiškinęs Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, dovanojimo teisiniai santykiai reglamentuojami CK šeštosios knygos IV dalies XXVII skyriaus normomis. CK 6.465–6.475 straipsniuose įtvirtintos bendrosios dovanojimo sutarties instituto nuostatos, o CK 6.476 straipsnio normomis reglamentuojama atskira dovanojimo sutartinių santykių grupė – aukos (paramos ar labdaros) sutartis. CK 6.476 straipsnio normos yra specialiosios bendrųjų dovanojimo sutarties instituto normų atžvilgiu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 28 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-355/2009). Atsižvelgiant į tai ir į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintą teisėkūros sistemiškumo principą, siekiant nustatyti, kad notarinės formos reikalavimas paramos sutartims būtų taikomas nuo kitos sumos nei dovanojimo sutartims, turėtų būti keičiamos specialiosios CK 6.476 straipsnio nuostatos (jose numatant išimtį, kai netaikoma CK 6.469 straipsnio 2 dalis, ir nustatant kitą sumą, nuo kurios paramos sutartims būtų privaloma notarinė forma), bet ne bendrosios dovanojimo sutarties sudarymo taisyklės, numatančios principines nuostatas visoms sudaromoms dovanojimo sutartims.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras